

Dôvodová správa

Financovanie projektov energetickej efektívnosti infraštruktúry Košického samosprávneho kraja

Plnenie záväzkov členských štátov EÚ v sektore energetických úspor je sledované zo strany EÚ stále dôslednejšie. Aj verejný sektor má povinnosť zúčastniť sa tohto procesu konkrétnymi opatreniami a tiež povinnosťou informovať o spotrebe energie, o zrealizovaných úsporných opatreniach a ich výsledkoch v praxi. Od roku 2014 majú túto povinnosť aj subjekty verejnej správy prostredníctvom monitorovacieho systému efektívnosti pri využívaní energie (prevádzkuje SIEA). Za tým účelom sú zo strany EÚ podporované viaceré programy, smerované k dosahovaniu týchto úspor. Takýmto je napríklad Program technickej podpory v rámci iniciatívy ELENA (European Local Energy Assistance), pripravovaný v spolupráci s EIB, ktorý je zameraný na oblasť energetiky a ochrany klímy Európskeho spoločenstva a na prípravu rôznych projektov a grantov, financovaných z Fondu regionálneho rozvoja. V tomto období sa pripravujú dohovory medzi Európskou komisiou a zástupcami verejného sektora, čím sa vytvoria ďalšie možnosti prípravy projektov a ich financovania.

V rámci jestvujúcich programov, zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti a na získanie energetických úspor, ktoré sú v súčasnosti dostupné a overené aj prakticky, predkladáme nasledujúci finančný mechanizmus na realizáciu projektov energetickej efektívnosti v relatívne krátkom období, bez nákladnej projektovej prípravy a tiež v rámci optimálnych investičných nákladov. Jedná sa o úverovú linku EBRD na podporu energetickej efektívnosti v municipálnom sektore – MunSEFF, ktorá formou zvýhodnených úverových zdrojov (úroková sadzba a grant) má zabezpečiť energetické úspory hlavne pre municipality.

2. Základné podmienky a parametre úverovej linky EBRD na podporu energetickej efektívnosti

Slovenská sporiteľňa a. s. (SLSP) a Všeobecná úverová banka a. s. (VÚB) ponúkajú pre obce, mestá a vyššie územné celky program podpory projektov energetickej efektívnosti, ktorý je financovaný zo zdrojov Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBRD). Tento produkt je založený na poskytnutí úverových zdrojov za výhodných podmienok, pričom po úspešnej realizácii projektu je klientovi vyplatený grant v rozpätí 10 – 20 % z poskytnutej výšky úveru. Maximálny objem pre jeden subjekt predstavuje hodnotu 5 miliónov Eur.

Oprávnení žiadatelia pre financovanie z programu MunSEFF II sú:

- municipality,
- spoločnosti vo vlastníctve municipalít,
- súkromné spoločnosti poskytujúce služby verejnosti,
- poskytovatelia energetických služieb (ESCO) realizujúce investície do projektov energetickej efektívnosti v spolupráci s jednou alebo viacerými municipalitami.

Za vhodné projekty možno považovať tie, ktoré zahŕňajú vybavenie, systémy a procesy umožňujúce zníženie spotreby primárnej energie, a/alebo konečnú spotrebu elektrickej energie.

Vybraným projektom, ktoré spĺňajú požadované podmienky bude udelený grant vyrátaný ako percento z celkovej výšky poskytnutého úveru, percentuálna hladina pritom závisí na pomere usparenej energie.

Za najvhodnejšie opatrenia pri realizácii energetických úspor sú považované :

- výmena bojlerov, výmenníkov tepla, chladiacich jednotiek;
- rekonštrukcia vykurovacích systémov vrátane inštalácie tepelných čerpadiel (voda-voda, zem-voda);
- **výmena okien a transparentných častí plášťa budovy použitím energeticky efektívnejších variant;**
- **termálna izolácia plášťa budovy (vonkajšie múry, strecha a podlaha, ak sa nachádza nad nevykurovaným priestorom);**
- energeticky efektívne osvetlenie;
- solárno-termálne inštalácie.

Z pohľadu preferencií oprávnených opatrení sa odporúča realizácia minimálne dvoch označených opatrení, aby boli splnené podmienky grantu.

Podmienky dosiahnutia grantu - MunSEFF II:

- **maximálna výška investičných nákladov na projekt je 5 000 000 €**
- **úroveň energetickej úspory musí byť minimálne 30 %.**

Po splnení stanovených podmienok predstavuje výška grantu nasledujúce parametre:

tab. č. 1

Rozsah projektu	% grantu z úverovej istiny
Implementácia jedného opatrenia	10%
Súčasná implementácia dvoch rôznych opatrení	15%

Výhodou tohto spôsobu financovania je kombinácia návratných úverových zdrojov so splatnosťou maximálne 10 rokov s grantovými zdrojmi vo výške 15 % požadovaného úveru. Prostriedky z grantu môžu byť pripísané na účet prijímateľa (VÚC) až po realizácii projektu a vykonaní verifikácie auditu, ktorý potvrdí realizáciu projektu v zmysle zámeru dosiahnutia požadovaných úspor podľa vstupného auditu. Dosiahnutie úspor potvrdí energetický audit, ktorý bude realizovaný partnerskou spoločnosťou vybranou poskytovateľom úveru ENVIROS s.r.o., Česká republika. Jej úloha spočíva v bezplatnej technickej asistencii pre klienta v podobe vypracovania energetického auditu a plánu

racionálneho využitia energie ako podmienky pre poskytnutie úveru. Spoločnosť taktiež vydáva energetický certifikát po realizácii projektu pri projektoch energetickej efektívnosti v municipálnych budovách.

2. Investičné náklady a výber projektov

Vzhľadom na rekonštrukcie škôl a školských zariadení, ktoré boli realizované v uplynulom období je v súčasnosti najzávažnejšia situácia, ktorá vyžaduje neodkladnú rekonštrukciu predovšetkým na budovách poskytujúcich sociálne služby a na niektorých zdravotníckych zariadeniach (polikliniky) vo vlastníctve KSK. Projektová dokumentácia na jednotlivé objekty domovov poskytujúcich sociálne služby (7 objektov – vid'. príloha č. 1) bola spracovaná ešte v období 2007 – 2012. Z tohto dôvodu je nutné jestvujúcu projektovú dokumentáciu na niektorých objektoch aktualizovať. Podobná situácia je aj pri budovách bývalých polikliník, z ktorých boli vybrané dve zariadenia, a to takzvané ZZ Juh a ZZ Východ (opis objektov tvorí prílohu č. 2). Z uvedených dôvodov sú zatiaľ investičné náklady jednotlivých projektov uvádzané len orientačne. Náklady na projektovú dokumentáciu sú pri projektoch MunSEFF II zahrnuté do oprávnených nákladov projektu. **Celková výška nákladov na rekonštrukciu vybraných projektov, vrátane projektovej dokumentácie, by však nemala prekročiť sumu 5 000 000 €.**

Vybrané zariadenia sociálnych služieb a budov bývalých polikliník boli navrhnuté na základe týchto kritérií:

- ročné náklady na výrobu tepla, teplej vody, elektriny v prepočte na 1 klienta
- stav projektovej prípravy (uprednostnené zariadenia s vyhotoveným energetickým auditom a realizačným projektom na zateplenie)
- perspektíva zariadenia (rozvoj alebo útlm – reštrukturalizácia)

Na základe uvedených kritérií a v zmysle návrhu vybraných zariadení je reálny predpoklad, že investičné náklady na realizáciu týchto aktivít prostredníctvom programu MunSEFF II budú predstavovať maximálne 5 000 000 €. Pri dosiahnutí energetických úspor vo výške cca 260 000 €/rok, by návratnosť investície bola na úrovni cca 16 rokov, za predpokladu splnenia požadovanej výšky energetických úspor a získania grantu vo výške 15 % úveru. Podľa doterajších skúseností s reálnou výškou dosahovaných úspor na podobných zariadeniach je však predpoklad dosiahnutia vyšších energetických úspor a to do výšky minimálne 30 % nákladov a tým aj rýchlejšej návratnosti investície.

Pri dosiahnutí projektovanej ročnej úspory nákladov na objektoch sociálnych služieb a zdravotníckych zariadeniach budú tieto úspory použité predovšetkým na splátky grantového úveru počas obdobia trvania úverového vzťahu.

Okrem energetických úspor prispeje tento projekt k zníženiu CO₂ limitov v rámci Stratégie 2020. Nepriamo úspory budú znižovať aj ekonomické oprávnené náklady na 1 klienta v jednotlivých druhoch sociálnych služieb, čo sa následne premietne v znížení finančného príspevku na prevádzku neverejného poskytovateľa sociálnych služieb v kraji.

Napriek tomu, že nejde o komplexné riešenie celého zariadenia (napr. interiérové vybavenie), považujeme tento projekt za výnimočný, pretože dôjde k skvalitneniu poskytovaných sociálnych služieb.

3. Výber financujúcej banky

Z dôvodu splnenia podmienok verejného obstarávania sme sa obrátili na financujúce banky, ktoré sú zapojené do programu energetickej efektívnosti na základe Zmluvy s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBRD). Za tým účelom boli oslovené tri financujúce banky, s ktorými KSK spolupracuje, konkrétne Všeobecná úverová banka a. s. (VÚB), Slovenská sporiteľňa a. s. (SLSP) a Československá obchodná banka a. s. (ČSOB). Predložené ponuky boli vyhodnotené s týmto výsledkom:

Tab. č. 2

Banka	Výška úveru	Úroková sadzba	Úroková marža % p.a.	Poplatok v % z objemu	Celkové náklady spojené s úverom v €	Výška grantu v €	Poradie
ČSOB	V súčasnosti banka nie je zapojená do projektu MunSEFF					X	X
SLSP	1 200 000	Alt. 1. 3M EURIBOR	1,39	0,15	95 394	750 000	1.
		Alt. 2. 6M EURIBOR	1,34				
	3 800 000	Alt. 1. 3M EURIBOR	1,84	0,15	385 322		
		Alt. 2. 6M EURIBOR	1,79				
	Spolu				480 716		
VUB	5 000 000	3M, 6M EURIBOR	2,33	0,1	623 796	750 000	2.

Poznámka: Výpočet úrokových nákladov vychádza zo sadzby 3M Euribor, ktorý bol vybraný na základe momentálnej výhodnosti tejto sadzby a z dôvodu zabezpečenia porovnateľnosti oboch ponúk.

Podmienky financovania predložené Slovenskou sporiteľňou a. s. boli vyhodnotené ako najvýhodnejšie a to z pohľadu celkových nákladov spojených s poskytnutím úverových zdrojov (úroková sadzba vrátane marže), ako aj z hľadiska nefinančných podmienok (zrýchlený schvaľovací proces a pod.).

Zdôvodnenie výberu úrokovej sadzby

Zníženie základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky (ECB) na 0,15 % spôsobilo, že jej depozitná sadzba sa prvýkrát posunula do mínusu (- 0,10 %). Týmto krokmi sa ECB snaží

rozhybať stagnujúcu európsku ekonomiku. Záporná depozitná sadzba je zameraná hlavne na obchodovanie s voľnými zdrojmi komerčných bánk a na hľadanie ciest ako zabrániť znehodnoteniu úspor a diverzifikovať finančné prostriedky aj do iných druhov aktivít. Na výšku základných úrokových sadzieb pre úvery poskytované komerčnými bankami toto zníženie nebude mať až tak výrazný dopad. Na jej výšku vyplývajú nasledujúce faktory:

- **Úroková sadzba je zložená z pohyblivej časti (Euribor) a z úrokovej marže.**
- **Základná úroková sadzba Euribor** je viazaná na sadzbu vyhlasovanú ECB. Ku dňu 7. 7. 2014 predstavoval 3M Euribor hodnotu 0,203 % p. a. a 6 M Euribor je 0,303 %. Úroková sadzba poskytovaného úveru je aktualizovaná vždy ku dňu čerpania úveru, v zmysle platnej sadzby vyhlasovanej ECB. Pri podpise úverovej zmluvy má KSK možnosť zvoliť si základnú sadzbu na báze 3 mesačného alebo 6 mesačného Euriboru, podľa výhodnosti danej sadzby.
- **Úroková marža** odráža náklady banky na obstaranie zdrojov na medzibankovom trhu a ohodnotenie rizika klienta. **V súčasnosti je riziko KSK posudzované na úrovni rizika Slovenskej republiky**, na základe čoho je úroková marža v porovnaní s ostatnými bankami podstatne nižšia a predstavuje v priemere 1,61 % (Marža VÚB je 2,33 %). Celková výška úrokovej sadzby, vrátane úrokovej marže **môže v súčasnosti dosiahnuť maximálne 1,9 % p. a.**
- Nižšiu úrokovú maržu ponúkla SLSP vo väzbe na 6 mesačný Euribor (viď tabuľka č. 2 – vyhodnotenie). Celková hodnota sadzby (Euribor + marža) však podľa nášho prepočtu vychádza výhodnejšie pri použití sadzby 3M Euribor.
- **Úrokové náklady budú znížené najmä vplyvom grantu**, ktorý bude vyplatený pri dosiahnutí požadovaných energetických úspor a to vo výške 15 % istiny úveru. V hodnotovom vyjadrení bude konkrétna výška grantu predstavovať 750 000 € z hodnoty čerpaného úveru 5 000 000 €. V prípade nižšieho čerpania úveru sa výška grantu primerane zníži. **Tieto grantové zdroje budú realizované vo forme mimoriadnej splátky úveru. Efekt prijatého grantu vo výške 750 000 € je vyšší ako predpokladaný úrokový náklad počas celého splácania úveru (10 rokov) a pokryje aj časť istiny.**

4. Možnosti financovania z pohľadu dlhovej služby

Úver na financovanie energetických úspor má charakter návratných zdrojov financovania a bude sa započítavať do celkového dlhu KSK v zmysle aktualizovaného zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy č. 583/2004 Z. z. Celková hodnota záväzku sa však zníži po úspešnom ukončení projektu o úrokové náklady, prípadne aj o časť istiny. **Tieto náklady sú uhradené z grantu ako mimoriadna splátka úveru vo výške 15 % poskytnutého úveru.** Rozdiel oproti klasickej forme úverovania je teda v tom, že hodnota dlhu bude znížená o grantovú časť splatenej istiny a nákladov na úrok.

V prípade implementácie projektu MunSEFF vo výške 5,0 mil. €, by celkové zadĺženie KSK v roku 2014 nemalo prekročiť 50 % bežných príjmov predchádzajúceho roka, pričom v tomto prepočte je alternatívne zahrnuté aj možné čerpanie úverových zdrojov na financovanie dopravnej infraštruktúry z úveru EIB. V prípade, ak úvaha o tomto čerpaní úverových zdrojov nebude aktuálna, bude podiel celkového zadĺženia KSK v roku 2014 predstavovať 48,55 %. V ďalšom období sa podiel zadĺženia KSK ešte výraznejšie zníži, tak ako je uvedené v samostatnej prílohe č. 3.

V súčasnosti KSK spolupracuje so SLSP a doterajšia výška úverového limitu predstavuje 11,5 mil. €. Limit navrhovaného financovania v sume 5 mil. € je predbežne schválený v orgánoch banky.

Projekcia dlhu KSK po započítaní očakávanej hodnoty čerpaného úveru je už zakomponovaná do vývoja celkového dlhu KSK (viď. príloha č. 3).

Z prehľadu celkovej výšky dlhu KSK a jeho dopadu na výpočet podielových ukazovateľov vyplýva, že **do hranice 50 % zadĺženia KSK** by ešte ostala rezerva, ktorá aj po vyčerpaní tejto grantovej schémy v hodnote 5,0 mil. € umožní zabezpečiť financovanie projektov EÚ v novom programovacom období 2014 - 2020.

Poskytnutie úveru zo strany SLSP bude podmienené súhlasom Útvary hlavného kontrolóra s čerpaním požadovanej výšky úveru, vrátane posúdenia celkovej výšky dlhu KSK v zmysle rozpočtových pravidiel.

Predpokladaný termín realizácie projektov na vybraných sociálnych a zdravotníckych zariadeniach KSK **je IV. štvrťrok 2014 až I. polrok 2015.**

5. Z á v e r

V novom programovacom období 2014 – 2020 nebude možnosť čerpať prostriedky štrukturálnych fondov na rekonštrukcie zariadení sociálnych služieb. Podporené budú iba aktivity zamerané na deinštitucionalizáciu existujúcich zariadení (uzatvorenie existujúcich veľkokapacitných zariadení). Po prehodení možnosti financovania projektov energetickej efektívnosti budov vo vlastníctve KSK prostredníctvom úverovej linky na podporu energetickej efektívnosti – MunSEFF II bol vypracovaný návrh zariadení sociálnych služieb a zdravotníckych zariadení, vrátane popisu aktivít, ktoré je potrebné vykonať s cieľom dosiahnutia optimálneho stavu týchto zariadení a zníženia celkových nákladov na energie. Na základe uvedeného navrhujeme využiť možnosť financovania vybraných sociálnych a zdravotníckych zariadení prostredníctvom úverovej linky na podporu energetickej efektívnosti MunSEFF II na rekonštrukciu zariadení podľa priloženého zoznamu v maximálnej hodnote 5,0 mil. €, vrátane nákladov na projektovú dokumentáciu.

Košice 10. 7. 2014

Spracovali: JUDr. Peter Nemec, právny odbor

RNDr. Milan Husár, odbor regionálneho rozvoja, plánovania
a implementácie európskych projektov

Marta Vajkunyová